

Motion till riksdagen

1987/88:Fi3

av Anne Wibble m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1987/88:28 om förlängd

tillämpning av allmänna prisregleringslagen

(1956:236)

I proposition 1987/88:26 föreslås riksdagen godkänna den av regeringen begärda förlängningen av tillämpningen av prisregleringslagen ytterligare ett år, dvs. under tiden den 21 december 1987 – den 20 december 1988.

Det motiv som föredragande statsråd anför är att prisregleringslagen måste vara i tillämpning för att statens pris- och kartellnämnd skall kunna fullgöra sin prisövervakande uppgift på sätt som regeringen begärt. Statsrådet avslutar sin knapphändiga motivering med följande mening: "Det kan idag inte överblickas hur länge sådana regleringsåtgärder kan behöva tillämpas."

Allmänt prisstopp infördes för fjärde gången sedan regeringsskiftet i februari 1987. Det innebär att prisstopp har gällt under sammanlagt 23 månader sedan oktober 1982, dvs. under nästan två års tid. Under ytterligare flera månader har förhandsanmälningsskyldighet enligt prisregleringslagen förelegat.

Erfarenheterna av prisutvecklingen under denna tid visar mycket klart att prisstopp inte har någon återhållande verkan på den genomsnittliga inflationstakten. Regeringen har också själv givit uttryck för denna insikt. Ekonomen Nils Lundgren har konstaterat att prisregleringar av den nuvarande regeringen "införts gång efter annan, men paradoxalt nog alltid beledsagade av ivriga försäkringar från ansvariga statsråd, att de naturligtvis inte tror åtgärden har avsedd verkan".

Det är uppenbart att regeringen inte har förstått att prisregleringar har skadliga effekter på ekonomins funktionsduglighet. Vi vill här hänvisa till den genomgripande analys som finns i både svenska och internationella undersökningar (t.ex. Prisreglering mot inflation? SOU 1981:40). Där framgår mycket klart att prisregleringar aldrig kan varaktigt hålla nere prisstegringar samt att de har negativa verkningar på marknads ekonomin bl. a. genom att de skapar snedvridningar i resursallokeringen. Det är sannolikt att en ofta återkommande prisreglering riskerar att direkt motverka sitt syfte genom att de störningar som skapas i marknadsprisbildningen och den därmed följande osäkerheten verkar långsiktigt uppdrivande på inflationstakten.

Prisregleringens problem illustreras bl. a. av den ej konkurrensneutrala tillämpningen under det gångna året. Många stora företag påverkas bara i blygsam omfattning eftersom de säljer en stor del av sin produktion utomlands. Däremot påverkas deras svenska underleverantörer. Många av

dessa omförhandlar sina priser i början av resp. kalenderår. När prisstoppet senast infördes den 4 februari hade vissa hunnit slutföra dessa omförhandlingar medan andra företag inte hade gjort detta. De senare har således tvingats ligga kvar med 1986 års priser under en lång period med kostnadsökningar.

Inom detaljhandeln gällde under 1986 ett frivilligt prisstopp. SPK har konstaterat att dessa åtaganden som inkluderade oförändrade marginaler har hållits. Påfrestningarna på företagen av det därpå följande obligatoriska prisstoppet har därför blivit avsevärda, vilket inte torde främja en dylik återhållsamhet i framtiden. Det torde också ha påverkat den privata konsumtionens fördelning på s. k. dagligvaror och sällanköpsvaror.

Regeringen hävdar att prisstopp för närvarande gäller bara på vissa områden av mindre omfattning. De s. k. frivilliga överenskommelserna med SPK på andra områden innebär emellertid i praktiken detsamma som ett formellt prisstopp. Denna typ av prisreglering torde vidare ha negativa verkningar på konkurrensen i ekonomin genom att den snarast uppmuntrar branschvisa överenskommelser och kartellbildningar.

Till detta kommer den negativa stabiliseringspolitiska effekten i form av "köpfest" under första halvåret i år. Många konsumenter torde ha tagit fasta på finansministerns uttalande att "prisstopp vid det här laget lurar väldigt få" och insett att prisstegringarna kommer så fort prisstoppet släpps. Detta har enligt många utsagor varit en bidragande orsak till den snabba ökningen av den privata konsumtionen och därav följande import. Vi pekade på denna troliga effekt redan när prisstoppet infördes och vid senare tillfällen under våren i samband med att regeringen sade sig vara bekymrad över den stora ökningen av hushållens konsumtion.

Vi konstaterar slutligen att prisregleringslagen är en beredskapslag som är avsedd att vara i tillämpning endast om starka skäl talar för att ekonomin närmar sig ett extraordinärt krisläge. Ingenting i regeringens övriga ekonomiska politik tyder på att man bedömer det ekonomiska läget på detta sätt, och det har inte heller anförts som motiv i propositionen. Om ett sådant krisläge skulle uppkomma har regeringen ändå möjlighet att ingripa. Vad som nu begärs är i själva verket att regeringen får fria händer att i framtiden genomföra vilket slags prisreglering som helst utan att det skulle kunna bli föremål för debatt och ställningstagande i riksdagen.

Vi finner detta mycket otillfredsställande.

Hemställan

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi
 att riksdagen avslår proposition 1987/88:28.

Stockholm den 9 november 1987

Anne Wibbe (fp)

Lars De Geer (fp)

Lennart Alsén (fp)

Margitta Edgren (fp)

